

Strategi för kulturella och kreativa näringar

1. Inledning

Denna strategi syftar till att utveckla entreprenörskap och företagande inom kulturella och kreativa näringar (KKN). För att Skåne ska nå visionen att bli Europas mest innovativa region 2020, är arbetet med att utveckla kulturella och kreativa näringar av stor vikt.

Kulturella och kreativa näringar är viktiga för den regionala och lokala utvecklingen på flera sätt t ex arbetstillfällen, turistintäkter, identitetsskapandet, en god livsmiljö, kulturutveckling samt ökat upplevelseinhåll i traditionella produkter.

Näringslivets förmåga att ta fram produkter och tjänster med högt forsknings- och upplevelseinhåll är avgörande för Sveriges framtida konkurrenskraft. De kulturella och kreativa näringarna utgör härvidlag en betydande resurs för värdeskapande, förädling och utveckling i näringsliv och industri som helhet. Näringarna har ett högt innovativt innehåll med entreprenörer som är välutbildade och nytänkande.

Det handlar om att skapa förutsättningar så att fler får möjlighet att bidra till den regionala tillväxten. För Region Skåne innebär en starkare skattebas att regionen kan upprätthålla hög service gentemot regionens medborgare. Strategin ska också ses som ett led i insatser för att bidra till att skåniskt näringsliv är attraktivt och står starkt med avseende på tillgång till kvalificerad arbetskraft i framtiden.

Utmaningarna i Skåne består bland annat i hög ungdomsarbetslöshet och

svagt entreprenörskap, enligt OECD-rapporten 2012. Tillväxt och utveckling av de kulturella och kreativa näringarna har stor betydelse för att skapa sysselsättning och fler företag. Detta är attraktivt, inte minst för den yngre generationen som har stort intresse och kunnande inom kultur och medier.

Det finns en bred samsyn bland kommuner i Skåne om vikten av att arbeta för att utveckla de kulturella och kreativa näringarna och därmed bidra till hållbar utveckling och regional tillväxt.

4,7 procent av de sysselsatta i Sverige återfinns, enligt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, inom de kulturella och kreativa näringarna (år 2010).

Skåne hör till de områden i Sverige som är starka när det gäller antalet verksamma inom de kulturella och kreativa näringarna, och potentialen för tillväxt är stor.

I den nationella innovationsstrategin betonas kulturella och kreativa näringars betydelse för innovation i allmänhet. I den internationella innovationsstrategin för Skåne (IISS) som antogs hösten 2011, betonas vikten av att bredda innovationsbegreppet så att t ex kulturella och kreativa näringar får en naturlig koppling till övrigt innovationsarbete i Skåne.

Strategin är gjord med inspiration och koppling till det pågående arbetet med den regionala utvecklingsstrategin (RUS) samt Region Skånes olika sektorsövergripande program för kultur, näringsliv, innovation och besöksnäring. En viktig plattform för arbetet utgör den regionala utvecklingsstrategin för Öresund (ÖRUS) samt EUs kommande program för kulturella och kreativa näringar 2014-2020, Creative Europe.

2. Definition av begreppet kulturella och kreativa näringar

Kulturella och kreativa näringar omfattar ett brett spektra där olika branscher har olika karakteristika, motiv och förutsättningar. Då det inte föreligger någon entydig definition av begreppet kulturella och kreativa näringar, använder vi den branschindelning som Tillväxtverket omfattar.

Kulturella och kreativa näringar är:

Arkitektur, form och design, film o foto, konst, mode, litteratur, musik, scenkonst, måltid, spel och media, turism och besöksnäring samt upplevelsebaserat lärande.

3. Utgångsläget i Skåne

Kulturella och kreativa näringar är en växande sektor i samhällsekonomin. Ett säkert kännetecken för en framgångsrik region är ett kulturliv som är rikt och öppet för nya influenser utifrån. EU uppskattar att branschen står för 3,3 % av EUs genomsnittliga BNP och att branschen sysselsätter 3 % av

arbetskraften i medlemsländerna. 4,7 % av de sysselsatta i Sverige återfinns, enligt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, inom de kulturella och kreativa näringarna (år 2010).

I Sverige uppgår, enligt Kulturrådet, hushållens konsumtion av kultur och medier till 38,5 miljarder kronor (år 2009). Siffran är betydligt högre än de offentliga kostnaderna för kultur som uppgår till 23,8 miljarder kronor.

Trenden visar att människor lägger allt större del av inkomster på upplevelser samt produkter och tjänster med högt kreativt innehåll.

Öresundskommittén anger i sin regionala utvecklingsstrategi för Öresund (ÖRUS) att kultursektorn, upplevelseindustrin och företag inom besöksnäring sysselsätter 107 000 personer i Öresundsregionen.

Skåne har ett stort antal utövare och aktörer inom kulturella och kreativa näringar. I regionen finns drygt 10 000 arbetsställen som är relaterade till företag inom kulturella och kreativa näringar.

Antalet arbetsställen inom kulturella och kreativa näringar i Skåne har ökat med 6 % under den senaste treårsperioden.

Drygt en fjärdedel av företagen i kulturella och kreativa sektorn har en omsättning på mer än en miljon kronor om året. Här återfinns bland annat företag inom media- och förlagsbranschen.

Många av företagen inom kulturella och kreativa näringar är emellertid små. Hälften av företagen har en omsättning på mindre än 100 000 kronor om året.

Kommunerna i sydvästra Skåne har 60 procent av arbetsställena inom kulturella och kreativa näringar, kommunerna i nordvästra Skåne har 20 procent, sydöstra Skåne har 10 procent och nordöstra Skåne har 10 procent av arbetsställena.

4. Vision för kulturella och kreativa näringar

Kulturella och kreativa näringar har en nyckelroll i Region Skånes arbete för att bli Europas mest innovativa region 2020. Skåne ska ha de bästa förutsättningar för att kulturella och kreativa entreprenörer ska kunna utveckla sina affärsidéer och företag med framgång.

5. Syfte

Strategin syftar till att:

Kulturella och kreativa näringar (KKN) ska bidra till att skapa långsiktig hållbar utveckling i Skåne både ur ett ekonomiskt, kulturellt, socialt och miljömässigt perspektiv. Öka möjligheten för en enskild att få en större utkomst ur den egna kulturutövningen, som kan bidra till försörjningen.

6. Önskade effekter

- att tjänste- och produktinnehåll i kulturella och kreativa näringar i högre grad kommer övrigt näringsliv till godo
- att bärkraftiga KKN företag skapas för ekonomisk tillväxt och fler arbetstillfällen
- att kulturaktörer kan utveckla sitt entreprenörskap
- att KKN företag utvecklas i såväl tätort som landsbygd och därmed bidrar till regional balans
- att Skånes attraktivitet som besöksmål ökar
- att Skånes identitet som kulturellt, kreativt och innovativt centrum utvecklas
- att belysa Skånes mångfald av kulturer
- att det kulturella fältet stärks, såväl utbud som aktörer samt den kulturella infrastrukturen
- att ungdomars intresse, kunskap och färdigheter inom kultur och kreativitet tas tillvara
- att den skånska innovationsstrukturen utvecklas
- att internationell samverkan inom kulturella och kreativa näringar ökar
- att samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och universitet/högskola ökar

7. Region Skånes roll

Utifrån den regionala utvecklingsuppgiften ansvarar Region Skåne för gemensamma visioner, mål och utmaningar. Regionala Tillväxtnämnden och Kulturnämnden har ett ansvar inom respektive politiskt verksamhetsområde.

Ansvar för genomförandet av strategin för kulturella och kreativa näringar ligger hos de två nämnderna samt deras respektive operativa enheter Näringsliv Skåne och Kultur Skåne.

Arbetet sker i bred samverkan med andra regionala utvecklingsaktörer, nationella myndigheter och kommunerna i Skåne.

8. Strategiska insatsområden

Denna strategi omfattar två nivåer av strategiska insatser:

- 8.1 Skapa goda förutsättningar för kulturella och kreativa näringar
- 8.2 Initiativ och åtgärder för att stärka och främja företag inom kulturella och kreativa näringar

8.1 Skapa goda förutsättningar

KARTLÄGGNING OCH KUNSKAP

MÅL: Det ska finnas kunskap om kulturella och kreativa näringar

- Kunskapsutveckling för fältet ska systematiseras och utvecklas
- Fokus på omfattning, behov, villkor, potential och utveckling
- Samverkan med forskning och utbildning
- Samverkan med nationella myndigheter för kartläggning och mätning

SAMVERKAN

MÅL: Ökad samverkan mellan kultur och näringslivsförvaltning på regional och kommunal nivå. Ökad samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv, högskola/universitet. Ökad samverkan i Öresundsregionen och inom EU.

- Stimulera de kulturella och kreativa näringarnas betydelse för näringslivets värdeskapande, förädling och utveckling som helhet
- Främja starkare band och samarbete mellan forskning och näringsliv
- Verka för att stärka samarbetet mellan de skånska kommunerna
- Skapa strategiska allianser och synergier mellan systemen för näringsliv, kultur innovation

INSPIRATION/ SYNLIGGÖRANDE

MÅL: De kulturella och kreativa näringarnas kraft och potential för samhällsutveckling, nya arbetstillfällen samt ekonomisk utveckling ska vara synliggjord.

- Identifiera och lyfta fram goda erfarenheter i Skåne
- Inspirera kommunerna till att se sina lokala förutsättningar och lyfta dem
- Stimulera till dialog och nya samarbeten lokalt och regionalt
- Inspirera till samverkansprojekt mellan olika sektorer
- Stimulera till ökat inspel och engagemang från kulturen inom den internationella innovationsstrategin för Skåne (IISS)

VILLKOR FÖR KULTURELLT, KONSTNÄRLIGT OCH KREATIVT ARBETE

MÅL: Förbättrade villkor för kulturellt, konstnärligt och kreativt arbete för att underlätta för professionella kulturskapare att livnära sig på konst och kultur.

- Skapa förutsättningar för att bedriva kulturellt, konstnärligt och kreativt yrkesarbete i hela Öresundsregionen
- Förstärka den offentliga rollen som beställare av tjänster och produkter
- Bidra till att öka utställnings- och visningsmöjligheter

- Stimulera utbildningsinsatser där näringslivet engageras
- Stimulera kompetensutveckling inom entreprenörskap för yrkesverksamma
- Värna konstnärlig kvalitet och kulturella värden

8.2 Stärka och främja företag inom kulturella och kreativa näringar

BYGGA KAPACITET

MÅL: Förbättrad kapacitet inom produktion, distribution, marknadsföring och försäljning för kulturella och kreativa näringar.

- Anpassa existerande program för företagsstöd till kulturella och kreativa näringars behov
- Uppmuntra till experimentering med nya, flexibla stödprogram
- Uppmuntra utvecklandet av säljstödande metoder, verktyg och kompetens
- Förstärka de branscher där regionen har en stark position
- Stödja exportfrämjande insatser och initiativ
- Stödja utvecklingen av struktur för mäklarfunktioner och förmedlare

NÄTVERK FÖR FÖRETAG OCH KLUSTER

MÅL: Utvecklad nätverksförmåga för företag och verksamma utövare inom de kulturella och kreativa näringarna.

- Stimulera samverkan mellan stödstrukturen för näringslivsutveckling och stödstrukturen för kulturutveckling
- Skapa förutsättningar för tvärgående samarbete mellan kreatörer
- Skapa mötesplatser för kulturella och kreativa branscher, offentlig sektor, näringsliv och universitet/högskola
- Stödja aktörer och organisationer som upprätthåller nätverk
- Stödja interregionala samarbetsprojekt

ATTRAKTIVA MILJÖER

MÅL: Attraktiv fysisk stads- och landsbygdsmiljö i kommuner som attraherar kulturella och kreativa entreprenörer att etablera sig.

- Skapa attraktiva livsmiljöer i samverkan med kommunerna
- Samordna kultursatsningar i Skåne och säkra såväl bredd som spets
- Skapa möjligheter till bosättning genom kommunikationer samt infrastruktur för digital överföring
- Involvera kulturella och kreativa aktörer i att skapa innovativa arbetsmiljöer
- Stimulera kulturens roll i det offentliga rummet

INNOVATION OCH TILLVÄXT

MÅL: Attraktivt och blomstrande näringsliv kopplat till kulturella och kreativa näringar.

- Utveckla kopplingar, synergier och specialiseringar mellan innovationsmiljöer i Skåne
- Främja samarbetet mellan inkubatorer i Skåne och det allmänna kreativa ekosystemet i Öresundsregionen
- Stimulera till ökad bredd i innovationsarbetet och koppla till Internationella innovationsstrategin för Skåne (IISS)
- Inkludera kulturella och kreativa näringar i utvecklingen av Skånes prioriterade innovationsområden (hållbara städer, smarta material, personlig hälsa)

FINANSIERING

MÅL: Förbättrade möjligheter till riskkapitalförsörjning och finansiering för kulturella och kreativa näringar.

- Förbättra de tjänster som regionala stödstrukturen för näringslivsutveckling erbjuder
- Förbättra rådgivning och vägledning inom finansiering
- Verka för att förbättra tillgången till riskkapital och nätverk för investerare
- Verka för utvecklad samhandling såväl mellan nämnder inom Region Skåne som i ett triple-helix perspektiv
- Lyfta näringarnas potential i strukturfondsarbetet i den kommande programperioden
- Bevaka och arbeta för att introducera nya finansieringsmöjligheter inom ramen för EUs nya program, Creative Europe samt de Interregionala programmen
- Skapa kunskap kring alternativa finansieringsmodeller

Källor:

European Commission, COM (2012) 537 Final
Myndigheten för kulturanalys, Kulturfakta 2012:1
OECD, Territorial Reviews: Skåne 2012
Regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar (N 2009/6120/ENT)
Sven Nilsson, Skapande Skåne, 2012
Ørus, Øresund Regional Development Strategy